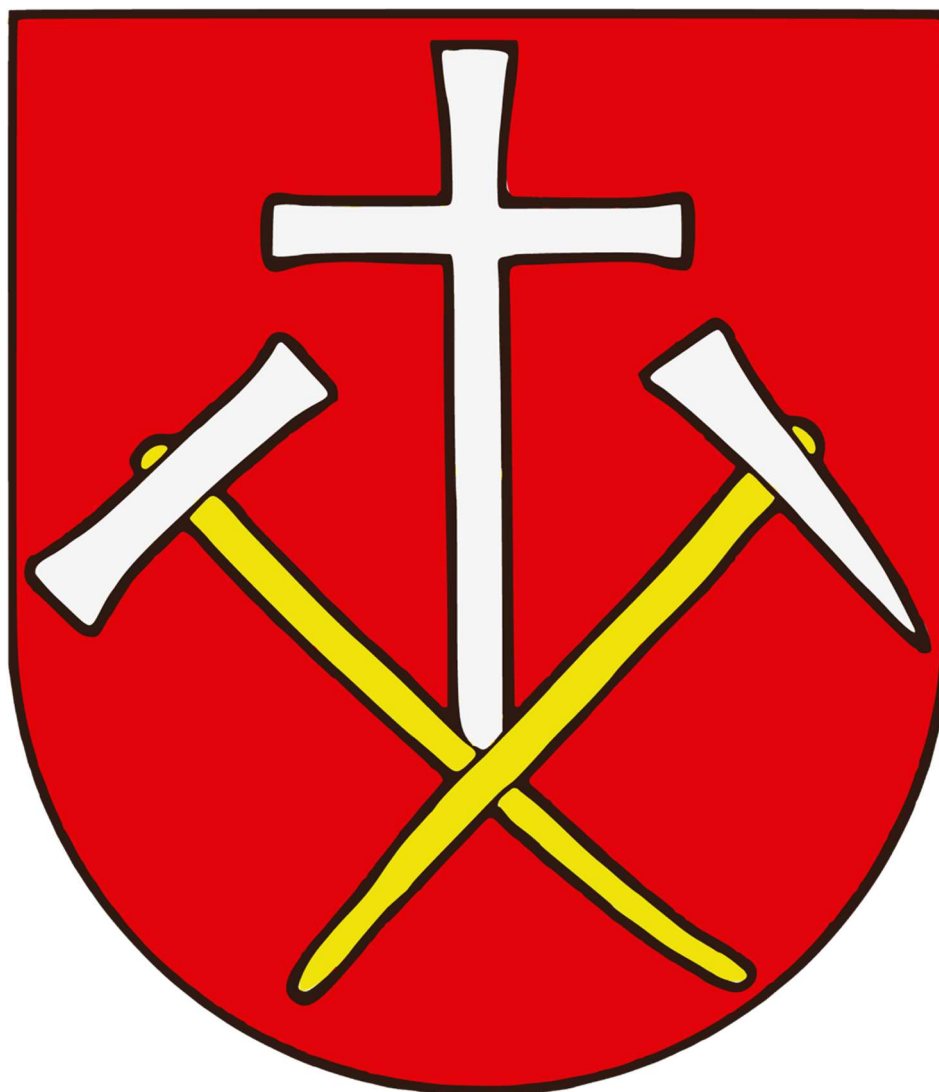

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižná Slaná na roky 2021-2027

Názov:	Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižná Slaná na roky 2021 - 2027
Územné vymedzenie:	Obec Nižná Slaná
Schválené:	Uznesením obecného zastupiteľstva číslo 4/5/2021-1
Platnosť od:	01. 07. 2021
Verzia dokumentu:	0.5 (čiastočná, na pripomienkovanie)
Zverejnený dňa:	15. 06. 2021

Obsah

1	Úvod.....	3
2	Analytická časť.....	4
2.1	Základná charakteristika obce Nižná Slaná.....	4
2.2	História.....	4
2.3	Geografická poloha obce Nižná Slaná	6
2.4	Obyvateľstvo.....	6
2.5	Podnikateľské prostredie.....	7
2.6	Sociálna infraštruktúra.....	8
2.6.1	Školstvo.....	8
2.6.2	Zdravotná starostlivosť.....	8
2.7	Technická infraštruktúra.....	9
2.7.1	Zásobovanie pitnou vodou.....	9
2.7.2	Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd.....	9
2.7.3	Vodné toky.....	9
2.8	Kultúra	9
	Strategická časť	11
2.9	Ciele.....	11
2.10	Prioritné osi rozvoja	12
2.10.1	Zamestnanosť, hospodárstvo a sociálna ekonomika	13
2.10.2	Sociálna sféra	13
2.10.3	Technická a komunikačná infraštruktúra.....	14
2.10.4	Regionálny rozvoj a cestovný ruch	16
2.10.5	Environmentálne záležitosti.....	17
3	Programová časť.....	19
4	Realizačná časť.....	20
5	Finančná časť	21

1 Úvod

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižná Slaná na roky 2021 – 2027 (ďalej len „PHSR“) je strategický dokument zahrňujúci akčný plán, ktorého konečným cieľom je dlhodobý, harmonizovaný rozvoj obce v súlade s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja. Program je základným nástrojom pre plánovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte, pričom je nutné jeho obsah po skončení jeho platnosti obmieňať a aktualizovať v zámere zachovanie jeho neustálej relevancie pre ďalší obecný rozvoj a strategické plánovanie.

Dosiahnutie strategického cieľa PHSR obce presahuje hranice jedného volebného obdobia. Z tohto dôvodu je tento dokument spracovaný na základe uplatnenia princípu partnerstva, v súlade s Metodikou pre spracovanie PHSR vo verzii 1.0.3 (vydanou Ministerstvom informatizácie, regionálneho rozvoja a investícií SR). PHSR obce je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami nadradených strategických a koncepčných dokumentov.

Na tvorbe nového plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja spolupracovali niekoľko aktérov priamo pôsobiacich v obci a znajúcich miestne pomery, ako aj pôsobiacich v samospráve a pri implementácii praktických politík pre rozvoj a fungovanie obce. Sociálno-ekonomickými partnermi plánu hospodárskeho rozvoja sú ústredné orgány štátnej správy, miestne orgány štátnej správy, vyšší územný celok, susedné obce, mikroregión, ktorého je obec členom, miestna akčná skupina, iné fyzické a právnické osoby s potenciálom ovplyvniť rozvoj obce na miestnej, regionálnej alebo celoštátnej úrovni.

Potreba vypracovania aktuálneho Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce vyplynula kvôli absencii strategického ukotvenia súčasného smerovania obce, zastaralého bývalého Plánu hospodárskeho a sociálneho . Nový PHSR, okrem iného, umožní obci čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov Európskej únie v programovom období 2021–2027. PHSR obce Nižná Slaná rieši rozvoj obce s jej požiadavkami a špecifikami vplyvujúcimi jej polohy, demografie, hospodárstva, ekonomickej situácie a aktivity jej súčasného vedenia spolu s požiadavkami od obyvateľov obce. Jeho realizácia môže významne prispieť k zvýšeniu prosperity obce. Dokument prezentuje spoločnú víziu rozvoja obce založenú na strategickom plánovaní

PHSR definuje poslanie, ciele, opatrenia a priority pre rozvoj obce.

2 Analytická časť

2.1 Základná charakteristika obce Nižná Slaná

Kraj:	Košický
Okres:	Rožňava
Región:	Gemer
Mikroregión:	Dobšiná
Nadmorská výška:	360 m n. m.
Rozloha:	18,96 km ²
Počet obyvateľov (k 1. 5. 2021):	1207
z toho v časti Obec:	694
z toho v časti Nižnoslanská Baňa:	513
Prvá písomná zmienka:	1363

2.2 História

22. novembra 1363 sa objavila prvá písomná zmienka o obci Nižná Slaná. Obec už stáročia patrí medzi banské osady na Gemeri. Meno dostala pravdepodobne od soľnej cesty, ktorá viedla z poľských miest Bochnie a Wieličky dolinou rieky Slanej už za čias Veľkomoravskej ríše.

V tom čase ešte nemala prívlastok Nižná. V našej obci sa od nepamäti ťažilo okrem železnej rudy aj drahé kovy a to hlavne striebro, rýdza ortuť a rumelka. V roku 1241 plienili naše územie Tatári, ktorí prešli celou slanskou dolinou a spustošili všetko čo len mohli. Po odtiahnutí Tatárov povolávajú k nám uhorskí panovníci nemeckých baníkov, špecialistov, ktorí už ovládali hĺbinné dobývanie.

Nemecká kolonizácia čiastočne zasiahla aj našu obec o čom svedčia mená niektorých našich občanov alebo aj niektoré chotárne názvy. V 15. storočí po Lipianskej bitke v roku 1434 prichádzajú k nám husiti – bratrci. Využívajú kostol a hrad Muránčok, ktoré si opevnili. Kostol je pôvodne gotický, postavený v druhej polovici 14. storočia. V rokoch 1594, 1740, 1785 a 1825 bol obnovovaný. Z pôvodných gotických prvkov sa dodnes zachovali lomené okná, lomený vstupný portál a fragmenty ornamentových nástenných malieb okolo zamurovaného okienka východnej vonkajšej strany – presbytára. V roku 1594 bola pristavená renesančná veža. Po nastúpení Mateja Korvína na panovnícky trón zmenila sa aj vnútorná politika v štáte. Zorganizoval stále žoldnierske vojsko – tzv. čierny pluk, s ktorým vystúpil proti bratrckemu hnutiu a nakoniec odrazil útok Turkov v roku 1463. Po dobytí hradov v Gemeri, kde predtým sídlili husiti dal ich väčšinou zbúrať. Tak padol aj hrad Muránčok, ktorý po dobytí Matyášove vojská úplne zničili.

Obec bola dôležitou križovatkou aj v stredoveku. Soľ, ktorá sa privážala z poľských miest sa určitá čiastka z nej nechávala v dolnom – nižnom sklade. Tak vznikol prívlastok Nižná Slaná.

Roku 1474 obdržali Bebekovci od kráľa Mateja právo na slobodné dolovanie drahých kovov a železnej rudy, čím Nižná Slaná získava výsady tzv. krupinské právo aké mali aj iné mestá Krupina, Štítnik, Rožňava a ďalšie mestá. Mohli slobodne dolovať, mali právo súdiť, slobodne voliť farára a starostu a týmto sa obec stala slobodným banským mestom. O tom,

že obec bola skutočne slobodným banským mestom svedčí aj zachovaná pečať z roku 1618, ktorá znie:

„Sigillum oppidi montani Also – Sajo 1618!“

Po vymretí Bebekovcov poveruje kráľ Rudolf Petra Andrášiho nad správou Krásnohorského majetku, do ktorého spadala aj Nižná Slaná. 14. október 1584 sa stal pamätným dňom obyvateľov Nižnej Slanej. Tento deň prešli cez obec turecké vojská filakovského pašu. Turci dvakrát vyrabovali Rožňavu a prešli cez našu obec až do Dobšinej, kde ich lákalo bohatstvo mesta. Cestou olúpili našich obyvateľov o dobytok a iné cennosti, mnohých odvliekli do otroctva a časť sa pred nimi stačila ukryť v okolitých horách. Do tureckého zajatia sa z Gemera dostalo vyše 12 000 obyvateľov, ktorých do otroctva predávali pod filakovským hradom. Ešte je nutné uviesť, že v roku 1559 Ferdinand I. včlenil do majetku Bebekovcov v Nižnej Slanej Horvátha Baláža a tak sa o obec v tom čase delili dvaja feudálni páni. Ich panstvo netrvalo dlho pretože po smrti Juraja Bebeka prevzali ich majetky Andrassyovci, ktorým Ferdinand III. v donančnej listine z roku 1642, konkrétne Matejovi Andrassyemu II. daroval celý Krasnohorský majetok. Tak sa stala Nižná Slaná súčasťou panstva Andrášiovcov až do vzniku ČSR. V roku 1594 sa v obci odohrala veľká udalosť. Všetci obyvatelia obce aj s farárom prešli na stranu reformácie. V tom čase žilo v obci 337 duší. Za panovania Leopolda I. po nevydarenom povstaní na čele s Vešelínom začalo kruté prenasledovanie všetkých, ktorí horeli za občiansku a náboženskú slobodu. Keďže Nižná Slaná podporovala Vešelíniho stratila za trest v roku 1674 právo slobodného banského mesta. V rokoch 1710 a 1830 zúrila v obci cholera, ktorá sa k nám dostala z východného Slovenska a ktorej za obeť padlo 260 obyvateľov.

Na Jozefa I. Andrassyho občania obce nespomínajú v dobrom, pretože im násilne odobral evanjelický kostol, ktorý zapečatil a len vďaka tomu, že sa obyvatelia nezľakli, pečať rozlomili a farára uviedli naspäť do kostola, ktorý už potom ostal otvorený i keď Jozef I. Andrassy sa pokúšal niekoľkokrát urobiť to isté. Jozef III. vnuk Jozefa I. Andrassyho býval v tunajšej obci. Jozef III. Andrassy postavil v roku 1791 pálenicu na mieste dnešných obytných domov – Ondreja Kanabu, Juraja Kaspera a Štefana Hajčia. Vodu čerpali zo studní pod Lorincovou záhradou. Studňa si až do jej zlikvidovania v roku 1958 zachovala názov pálenica. V priestoroch dnešnej starej školy a materskej školy vybudoval veľký majer, nevelký rybník pred terajšími obytnými domami Ondreja Benediktiho, Ondreja Kanabu a Zuzany Jungerovej. Rybník nemal dlhú trvácnosť pretože sa neosvedčil. Nemecké obyvateľstvo pokiaľ sa z obce neodťahovalo splynulo s domorodým, prišlo jeho jazyk a kultúru. Po dlhej a ťažkej chorobe zomrel Jozef Andrassy III. v Nižnej Slanej v roku 1834. Jeho nižnoslanský majetok zdedil jediný syn Karol III., ktorý sa narodil v Nižnej Slanej v roku 1792. Karol po smrti otca odišiel z Nižnej Slanej a usadil sa vo Vlachove, mal veľkú zásluhu na povznesení baníctva a hutníctva. Za Karolovho najstaršieho syna Emanuela I. spomínaného ako železný gróf nastal najväčší rozkvet v baníctve. Emanuel sa narodil 30. marca 1821. študoval aj na univerzite a po jej dokončení sa v Nižnej Slanej najviac pričínal o rozvoj baníctva a hutníctva. Za jeho pôsobenia bola otvorená štôlna Emanuel, Gejza, Natália, Gabriela a Ignác. Na miesto slovenských pecí dal postaviť v roku 1868 vysokú pec Etelku. Zaslúžil sa aj o povznesenie bane svätá Trojica, kde zamestnával 60 robotníkov. Ťažila sa tu rumelka, rýdza ortuť a striebro. Pri bani postavil pec šádovňu (triediareň), kde sa ruda triedila. V roku 1868 založil banskú kolóniu. Syn Emanuela Andrassyho Gejza predal v roku 1900 svoje bane Rimamuránsko – šalgotariánskej železorzudnej účastinárskej spoločnosti, keďže jej nemohol

konkurovať. Táto spoločnosť zamestnávala okolo 90 percent našej obce. Ročne sa v tom čase vyťažilo asi jeden milión štyristotisíc centov metrickej rudy. Časté požiare v obci, ale hlavne v roku 1815 a 1834 zapríčinili, že vyhorelo veľa obytných domov, ale vyhorela aj fara a tým sa zničili veľmi cenné archívne materiály o našej obci. V roku 1855 až 1863 pôsobil v našej obci ako evanjelický farár Samuel Ormis, ktorý pre nevďačnosť obyvateľov obce odišiel za profesora na prvé slovenské gymnázium do Revúcej.

V roku 1863 bola vybudovaná nová škola – 6 ročníkov. Školu vydržovali cirkevníci. V roku 1864 bola vybudovaná železnica z Banrévu do Dobšinej, čím sa zlepšili komunikačné možnosti medzi Dolnou zemou a slanskou dolinou. V roku 1894 sa v obci oslavovalo veľké jubileum a to 300 rokov od založenia evanjelickej cirkvi v obci. Prvým evanjelickým farárom bol astronóm. V 19. storočí pracovali v obci 3 slovenské pece a tri hámre, ktoré zanikli ako sme už spomenuli vybudovaním stredovekej vysokej pece – Etelke – Etelka huta. Železiarstvo u nás zaniklo po vybudovaní moderných vysokých pecí v Ózde, kde sa odvážala všetka vyťažená ruda od roku 1908.

V noci 26. júla 1914 nastal v obci veľký ruch. Vyhlásená bola mobilizácia. Vo vojne padlo 14 občanov z Nižnej Slanej a 2 padli do zajatia. Ceny životných potrieb prudko vzrastali z čoho pramenila bieda a hlad. 28. októbra 1918 občania sa tešili zo slobody z dôvodu rozpadu Rakúsko – uhorskej monarchie a vyhlásenia ČSR. V rokoch 1922 až 1932 sa na banskom závode v obci uskutočňovalo štrajkové hnutie. V roku 1938 bola vyhlásená mobilizácia na obranu republiky. Dňa 14. marca 1939 bol vyhlásený samostatný slovenský štát. Nacionalistické myšlienky Hlinkovej gardy nenašli v Nižnej Slanej väčšiu odozvu. Do SNP sa zapojilo mnoho dobrovoľníkov. Z bojov v SNP padli partizáni a povstaleckí vojaci. Statoční občania im postavili pamätník na Pališove a v miestnom parku. Za významný podiel v SNP bola Nižná Slaná vyznamenaná pamätnou medailou.

2.3 Geografická poloha obce Nižná Slaná

Obec Nižná Slaná sa nachádza v severnej časti okresu Rožňava na rozhraní sídelných vplyvov dvoch miest, a to Dobšinej a okresného sídla Rožňava. Nižná Slaná je súčasťou mikroregiónu Dobšiná, ktorý združuje 14 obcí – Dobšínú, Rejdovú, Vyšnú Slanú, Vlachovo, Gočovo, Nižnú Slanú, Kobeliarovo, Henckovce, Gemerskú Polomu, Betliar, Dedinky, Mlynky, Stratenú a Telgárt. Obec Nižná Slaná je prirodzeným spádovým sídlom pre základnú školskú a zdravotnícku vybavenosť.

Obec Nižná Slaná leží na dôležitom uzle cesty I/67 Poprad – Vernár – Dobšiná – Rožňava, ktorá má nadregionálny až medzinárodný význam najmä v oblasti osobnej turistickej dopravy. Jedná sa o východnú severojužnú trasu Poľská republika – Podspády – Spišská Belá – Kežmarok – Poprad – Vernár – Rožňava – Tornaľa – Kráľ – Maďarská republika. V obci Nižná Slaná sa odpája cesta Jestvujúcu železničnú trať Dobšiná – Rožňava sa predpokladá zachovať ako regionálnu trať pre nákladnú dopravu.

Obec je súčasťou rekreačného územného celku (RÚC) Rožňavská kotlina s priamymi väzbami na RÚC Slovenský Raj. Obec leží na významnom cestnom medzinárodnom ťahu Poľsko – Vysoké Tatry – Poprad – Slovenský Raj – Dobšiná – Rožňava – Slovenský Kras – Kráľ – Maďarsko a je súčasťou gotickej turistickej cesty.

2.4 Obyvateľstvo

Obec Nižná Slaná

Námestie SNP 54, 049 23 Nižná Slaná

IČO 00328596

Počtom obyvateľom 1 250 patrí obec Nižná Slaná medzi väčšie obce Rožňavského okresu. Obyvatelia obývajú predovšetkým dve časti obce – Nižná Slaná-Obec a Nižná Slaná-Nižnoslanská Baňa. Okrem oboch centrálnych častí žijú ešte obyvatelia aj v malej osade východne od časti Obec a časť katastra zasahuje aj do Kobeliarovskej osady, čím sa niekoľko neskolaudovaných chatrčí a ich obyvateľov ocitá aj na území obce Nižná Slaná.

V súčasnosti je demografické zloženie obce nasledovné:

	2017	2018	2019	2020
Počet obyvateľov	1 255	1 267	1 257	1250
z toho muži	626	629	626	622
z toho ženy	629	638	631	628
Narodení	22	16	12	19
Zomretí	16	12	11	18
Prírodný prírastok	6	4	1	1
Migračné saldo	6	8	-11	-8
Celkový prírastok	12	12	-10	-7

Obyvateľstvo obce Nižná Slaná má nasledovnú vekovú štruktúru:

	2017	2018	2019	2020
Predproduktívny vek (0-15)	19,84 %	20,21 %	20,45 %	20,48 %
Produktívny vek (16-63)	66,06 %	65,82 %	65,39 %	65,28 %
Postproduktívny vek (64 a viac)	14,10 %	13,97 %	14,16 %	14,24 %

Z dostupných údajov vyplýva, že obyvateľstvo obce Nižná Slaná sa v posledných rokoch zatiaľ stabilizovalo a nedochádza k významnejším fluktuáciám vrstiev obyvateľstva. Výkyvy sú spôsobené rôznymi faktormi, od rozdielneho prírastku a úbytku obyvateľstva cez rôznu mieru prisťahovania a vystaňovania obyvateľstva. Väčšina obyvateľov je taktiež v produktívnom veku, čo je výhoda v porovnaní s inými obcami rožňavského okresu.

Významnú časť obyvateľov obce tvoria tiež Rómovia, ktorých je podľa vlastných prepočtov obce Nižná Slaná v obci 520. Rómovia sú z veľkej časti integrovaní medzi majoritné Nerómske obyvateľstvo, existujú tu však aj marginalizované rómske komunity, a to predovšetkým v lokalite Nižnoslanská Baňa, ul. Mierová, ďalej v lokalite Nižnoslanská Baňa, ul. Rudná, Nižná Slaná-Obec, osada a v osade Kobeliarovský mlyn na katastrálnom pomedzí medzi obcami Nižná Slaná a Kobeliarovo. Rómske skupiny obyvateľstva je potrebné pri tvorbe PHSR reflektovať, nakoľko práve marginalizované rómske komunity potrebujú zvýšenú pozornosť a vybudovanie takých podmienok, aby ich socializácia a inklúzia prebehla čo najefektívnejšie a najlepšie.

2.5 Podnikateľské prostredie

Na ekonomickom rozvoji obce sa podieľajú viacerí účastníci. Sú to predovšetkým podnikatelia a miestna samospráva. Vplyv miestnej samosprávy na ekonomický rozvoj obce je prevažne sprostredkovaný cez vytváranie podmienok na lokalizáciu firiem. Obec môže ponúknuť pozemky pre výstavbu, zabezpečiť infraštruktúru, odpadové hospodárstvo. Nakoniec môže s vlastným majetkom i podnikáť a tak vytvárať dodatočné zdroje do rozpočtu. Pre obyvateľov a návštevníkov obce Nižná Slaná sú k dispozícii 4 prevádzky obchodu so

zmiešaným tovarom, teda so sortimentom potraviny, mäso, ovocie-zelenina, drogéria, kozmetika.

Priemyselná základňa má v obci Nižná Slaná silnú tradíciu a korene siahajúce do ďalekej minulosti. V obci boli veľké priemyselné materiály spojené najmä s baníckou ťažbou a prevádzkou firmy Siderit. Do obce dochádzali ľudia z celého okresu aj z iných krajov Slovenska, firma ponúkala odborné aj manuálne pracovné príležitosti a miesta. Po krachu závodu Siderit sa priemysel preorientoval na drobné podnikateľské subjekty, ktoré v súčasnej dobe podnikajú v rôznych oblastiach, často súvisiacich s automobilovým priemyslom, opravou áut a službami v tejto oblasti. V obci sa nachádzajú firmy poskytujúce pohostinské služby aj v Obci aj v Nižnoslanskej Bani. Poľnohospodársku pôdu obhospodaruje Poľnohospodárske družstvo Gemerská Poloma a ďalšie podnikateľské subjekty. Obec poskytuje možnosti pre ďalšie podnikanie a disponuje vhodnými priestormi na rozšírenie priemyslu, v súčasnej dobe sa však orientuje na prilákanie nových podnikateľských subjektov do obce.

2.6 Sociálna infraštruktúra

2.6.1 Školstvo

Na území obce sa nachádza základná škola s materskou školou. Základná škola s Materskou školou v Nižnej Slanej je škola s právnou subjektivitou plne organizovaná s dvomi triedami materskej školy a 1. – 9. ročníkom základnej školy. Do školy dochádzajú aj žiaci z obcí Henckovce, Kobeliarovo, Gočovo a aj Vlachovo. Stravovanie detí je zabezpečené v školskej jedálni. Základnú aj materskú školu navštevuje početná časť rómskych žiakov, medzi nimi aj zo sociálne znevýhodneného prostredia, čomu je prispôsobený aj vyučovací proces, mimoškolské aktivity a škola preto má zriadené metodicko-pedagogické centrum so špeciálnym zameraním na týchto žiakov. V školskom roku 2020/2021 spojenú základnú a materskú školu navštevovalo spolu 202 žiakov, z toho 24 detí do materskej školy, 11 žiakov navštevovalo nultý ročník a zvyšných 167 do 1. až 9. ročníku.

Budova školy je situovaná v centre obce a je neďaleko od nej zriadená aj zastávka autobusu na linke Nižná Slaná – Kobeliarovo. Pred školou sa nachádza upravený trávnik, za budovou školy sú parkovacie stojiská a nad nimi multifunkčné ihrisko. Školský dvor využívajú žiaci najmä na pohybové aktivity v rámci vyučovania alebo na voľno-časové činnosti. Celá budova školy je kompletne zrekonštruovaná.

2.6.2 Zdravotná starostlivosť

V obci ďalej v časti Nižnoslanská Baňa pôsobí aj všeobecná doktorka, ktorá tu má svoje zázemie a ambulanciu. Do ambulancie je možný prístup peši aj autom, nedostatkom je málo parkovacích miest, ktoré by riešilo nové záchytné parkovisko v Nižnoslanskej Bani. Ambulancia je staršia a budova poskytuje potenciál pre zriadenie aj ďalších zdravotných služieb v obci, ako je napríklad zubná ambulancia či ordinácia špecialistu. Ambulancia je spádová pre obyvateľov nielen Nižnej Slanej, ale aj okolitých obcí.

Pre ďalšiu zdravotnú starostlivosť musia obyvatelia obce cestovať do Rožňavy, kde sa nachádza aj nemocnica s pôsobnosťou pre celý okres, ďalšie služby nájdu aj v meste Dobšiná alebo za komplexnejšou zdravotnou starostlivosťou musia docestovať do krajského mesta Košice.

2.7 Technická infraštruktúra

2.7.1 Zásobovanie pitnou vodou

V súčasnosti sú obyvatelia obce Nižná Slaná zásobovaní vodou z verejného vodovodu, úžitkovou vodou z lokálnych studní a vodných tokov. Voda do verejných vodovodov je získavaná z vodných zdrojov Tri studne pre Nižnú Slanú-Obec a Štôľňa pre Nižnú Slanú-Nižnoslanskú Baňu. Ide o dva pramene, ktoré sú situované v lesoch a stráňach nad obcou. Výdatnosť je 2,7 l/s pre zdroj Tri studne, 1,8 l/s pre zdroj Štôľňa.

V obci sa aj napriek rozvinutej sieti vodovodov nachádzajú miesta a obydlia bez napojenia na vodovodnú sieť, predovšetkým miesta obývané sociálne znevýhodnenými skupinami obyvateľstva. Pre tieto skupiny obyvateľstva je potrebné dobudovanie infraštruktúry s dôrazom na ich špecifické potreby a tiež zabezpečiť túto dodávku tak, aby pri platení nikoho neznevýhodňovala či neznevýhodňovala.

2.7.2 Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Obec má vybudovaný čiastočný kanalizačný systém iba v časti Nižnoslanská Baňa, nie je však doriešené jeho napojenie na čističku odpadových vôd. Odpadové vody v obci a v ďalších úsekoch obce sú likvidované individuálne a to vypúšťaním do domových žúmp, ktoré sú vo väčšine prípadov z technického hľadiska nevyhovujúce. Vývoz odpadových vôd zo septikov a žúmp je v obci zabezpečovaný fekálnym vývozom.

2.7.3 Vodné toky

Obcou preteká upravená a regulovaná rieka Slaná, ako aj upravený a regulovaný Kobeliarovský potok cez časť Obec a Gampel'ský potok pre časť Nižnoslanská Baňa. Pre obec zväčša žiadny z vodných tokov nepredstavuje nebezpečenstvo vyliatia, to však nastáva pri výdatných zrážkach a dažďoch. Najväčšie prietoky cez územie obce sú zaznamenávané na jar, najmenšie koncom leta a začiatkom jesene. Problémom v obci je znečisťovanie vodných tokov, ktoré je však menšieho rozsahu.

2.8 Kultúra

V obci sa nachádza kultúrny dom v časti Nižná Slaná-Obec, ktorý je možné používať na organizovanie väčších podujatí a stretnutí. Kultúrny dom v časti Nižnoslanská Baňa už neslúži svojmu účelu, je však možné ho opätovne pre tento účel rekonštruovať. V obci sa nachádzajú amfiteátre – jeden funkčný a využívaný priamo v centre obce, ďalej už dlhšie nepoužívaný amfiteáter na Trojici, avšak so značným potenciálom a tiež už z väčšej časti poškodený amfiteáter v časti Nižnoslanská Baňa. V obci sa nachádza evanjelický kostol z 14. storočia a tiež malá zvonica Turnička, ktorá zvoní na katolíckej omše. Evanjelická cirkev má svoju základňu v kostole a na fare pri nedostavanom dome služieb, katolícka v budove bývalej ľudovej školy. Evanjelický kostol je tiež kultúrnou pamiatkou.

V časti obce Nižnoslanská Baňa sa nachádzajú významné pamiatky baníckej činnosti, Medzi najvýznamnejšie z nich patrí huta Etelka, jedna z najmodernejších a najväčších slovenských pecí na spracovanie železnej rudy vo svojej dobe. Huta, jej okolie, okolité stavby a bývalé štôľne a chodby sú zaradené do zoznamu kultúrnych pamiatok. Banskú minulosť, jedinečnosť lokality a geologické pamiatky si pripomína Banícko-mineralogická expozícia lokalizovaná v budova ľudovej školy, ktorá je obecným múzeom a spravuje ju banský geológ a obyvateľ obce Dušan Vandrášik.

Obec Nižná Slaná

Námestie SNP 54, 049 23 Nižná Slaná
IČO 00328596

V obci pôsobia aj kultúrne organizácie. Medzi významnejšie zaraďujeme folklórny súbor Hrabina či miestnu organizáciu Matice Slovenskej, ktoré sa starajú o kultúru v obci a pomáhajú samospráve pri realizácii podujatí. V obci pôsobí odbor Klubu slovenských turistov SOSNA, ktorý sa zameriava na organizáciu turistických výstupov a sprístupnenie turistických trás turistom z regiónu.

Geografická poloha obce v regióne, konfigurácia terénu, historické pamiatky a ostatné prírodné a kultúrne danosti zaraďujú obec medzi rekreačne atraktívne oblasti cestovného ruchu vo vzťahu k širšiemu okoliu. Z prírodných daností vychádzajú predpoklady pre rekreačnú a športovú činnosť a formy rekreácie pre obyvateľov a návštevníkov obce:

- pre prechádzky a pešiu turistiku,
- pre poznávacie výjazdy a výstupy,
- pre športové činnosti,
- pre cykloturistiku,
- pre poľovníctvo, resp. rybolov.

Strategická časť

2.9 Ciele

Cieľom strategickej časti PHSR obce Nižná Slaná je navrhnúť opatrenia, ktoré budú dostatočne konkrétne a zamerané na to, aby bolo možné na ich základe vytvoriť obecné politiky a premietnuť víziu obce do programovej a realizačnej časti. Obec, uvedomujúc si svoje silné aj slabé stránky, tieto strategické ciele formuluje s možnosťou ďalšieho presahu do nového programovacieho obdobia, nakoľko ich realizácia môže byť nákladná a môže sa líšiť.

Ciele sú definované samostatne pre oblasti, ktoré boli v procese spracovania a na základe analytických dát identifikované ako kľúčové pre budúci rozvoj obce. Smerodajná pre obec Nižná Slaná je vízia formulovaná relevantnými aktérmi, ktorá, vo formulovaní do jednej vety, znie nasledovne:

VÍZIA OBCE NIŽNÁ SLANÁ

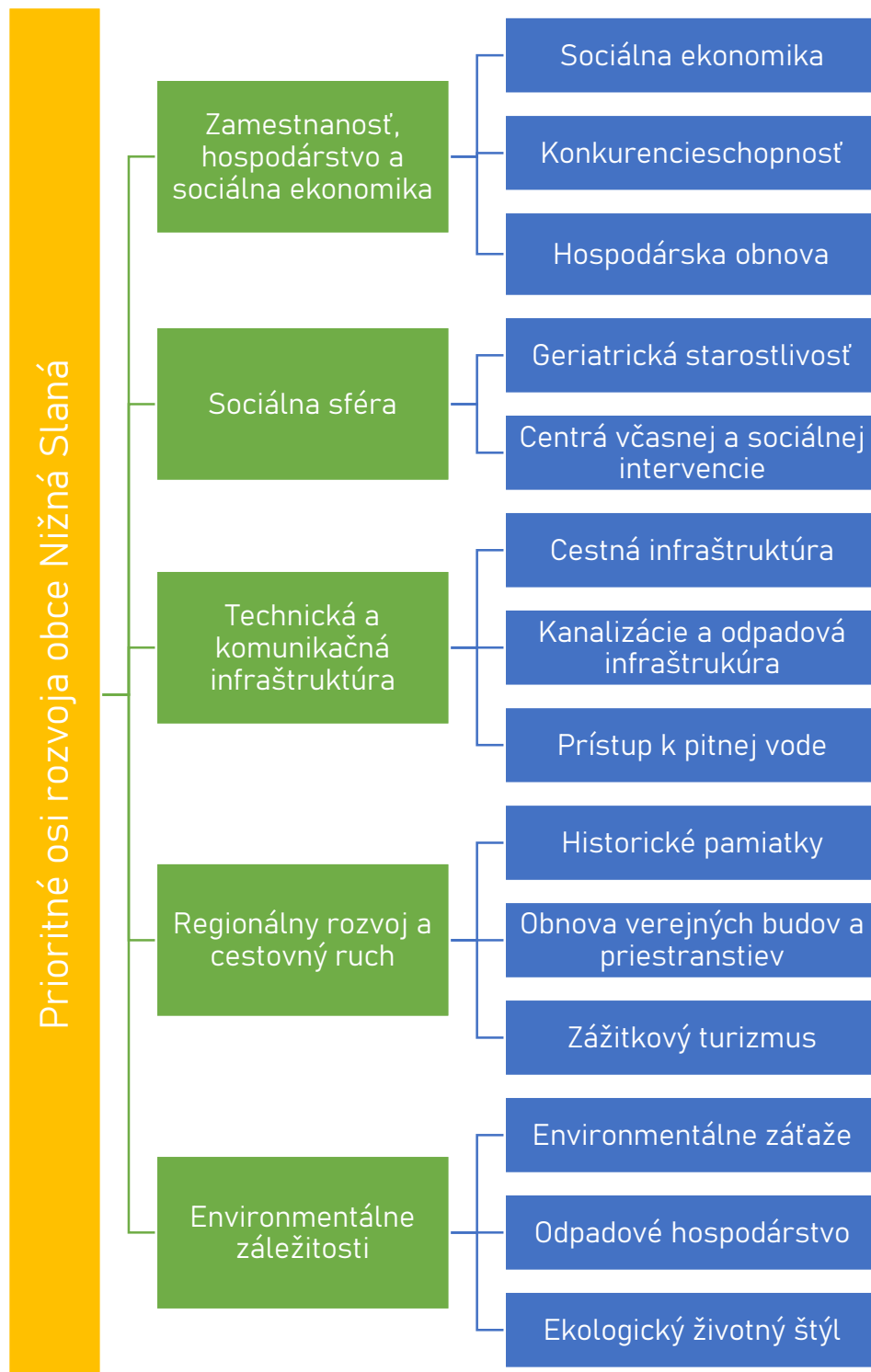
Chceme, aby obec Nižná Slaná bola prosperujúcou a rozvíjajúcou sa obcou nadväzujúcou na svoju slávnú minulosť, zároveň však vnímajúc a využívajúc moderné trendy a aktuálny dopyt cieľových skupín, aby sa v nej zvýšila kvalita života súčasných obyvateľov, zabránilo sa odchodu mladých ľudí a rodín do iných regiónov a do zahraničia, aby sa Nižná Slaná stala opäť atraktívnou obcou pre život novopristahovaných ľudí so všetkými potrebnými službami pre človeka XXI. storočia a aby dokázala naplno využiť potenciál, ktorý plynie z jej polohy, histórie, demografie, geografie a rozsiahleho historického a kultúrneho dedičstva.

Tento PHSR je základným nástrojom obce, ktorého úlohou je naplnenie formulovanej výzvy, ktorý umožnia dosahovať vytýčené ciele a determinuje spôsob tohto dosahovania. Tento strategický dokument posilní regionálny rozvoj tým, že stanoví postupy podporujúce samosprávu a miestne iniciatívy. Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je taktiež určený aj miestnym obyvateľom a podnikateľom, ktorí by chceli ďalej využívať obecný potenciál a podieľať sa na jej dlhodobom či strednodobom rozvoji.

2.10 Prioritné osi rozvoja

PHSR obce Nižná Slaná je členený do niekoľkých prioritných osí, ktorých priebežné napĺňanie je determináciou dosahovania vízie obce Nižná Slaná. V súlade s analytickou časťou, ktorá sumarizuje základné existenčné problémy obce identifikovala plánovacia skupina nasledovné základné osi, ktoré sú kľúčové pre rozvoj obce do roku 2027:

2.10.1 Zamestnanosť, hospodárstvo a sociálna ekonomika

V prioritnej osi je definovaných niekoľko parciálnych cieľov, ktorých účelom je zamedzenie ďalšieho rozširovania chudoby do doliny rieky Slanej, poskytnutie komplexného riešenia pre rastúcu nezamestnanosť v obci a zamedzenie generačnej a sociálnej chudobe, ktorá sa vytvára v jednotlivých vrstvách obyvateľstva.

A) Sociálna ekonomika	
<p>Obec Nižná Slaná má ambíciu stať sa zamestnávateľom, aby dokázala zamedziť ďalšiemu šíreniu nezamestnanosti a chudoby a reaktívne intervenovať trh práce v prípade vážnejšieho výkyvu, akým by bol zánik pracovných miest, zatvorenie fabriek na okolí, prepúšťanie či reorganizácia práce v súvislosti s adaptovaním sa na moderné trendy a stratégiu Priemysel 4.0. Pri tejto činnosti sa obec Nižná Slaná opiera o aktuálnu legislatívu a dlhodobé národné a európske stratégie, ktoré majú napomáhať vytváraniu pracovných miest a poskytovať nové možnosti menej vyspelým regiónom a oblastiam, ako aj prispieť k sociálnej a ekonomicko-sociálnej inklúzii vrstiev obyvateľstva.</p> <p>Obec Nižná Slaná hodlá taktiež pomáhať miestnym obyvateľom a malým podnikateľom pri zakladaní ďalších sociálnych podnikov, ktorých vznikom by mohli profitovať miestni občania, vďaka ktorým by sa zlepšila úroveň poskytovaných služieb a reagovalo by sa pomocou nich na potreby miestnych ľudí.</p>	
ciele:	<ul style="list-style-type: none">• vytvorenie pracovných miest• zamedzenie šíreniu chudoby• koordinácia so stratégiami pre najmenej rozvinuté regióny• zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva• posilnenie hospodárskej činnosti samosprávy ako podnikateľského subjektu
B) Konkurencieschopnosť	
<p>Ambíciou obce Nižná Slaná je vytváranie konkurencieschopného a podnikateľsky atraktívneho prostredia, do ktorého by mohol vstúpiť nový nádejný potenciálny zamestnávateľ. Vytvorenie tohto prostredia je záležitosťou koordinácie s ďalšími časťami tohto PHSR.</p>	
ciele:	<ul style="list-style-type: none">• vytvorenie atraktívneho podnikateľského prostredia• vytvorenie zázemia pre podnikateľskú činnosť• vytvorenie podporných služieb zamestnanosti• nájdenie geografického zázemia na podniky
C) Hospodárska obnova	
<p>Pod hospodárskou obnovou obce sa rozumie rekonštrukcia a obnova verejných budov, stavba nových priestorov na podnikanie podľa územno-plánovacej dokumentácie.</p>	
ciele:	<ul style="list-style-type: none">• obnovenie verejných budov• výstavba nových budov• výstavba nájomných bytov

2.10.2 Sociálna sféra

Obec Nižná Slaná

Námestie SNP 54, 049 23 Nižná Slaná
IČO 00328596

A) Geriatrická starostlivosť

Problémom regiónu Gemer a Rožňavského okresu je minimum miest pre starších ľudí potrebujuúcich opateru a dlhé čakacie doby na domovy sociálnych služieb. V obci Nižná Slaná je niekoľko nevyužívaných priestorov, ktoré by bolo možné využívať ako domovy sociálnych služieb a mohlo by byť k nim vytvorené zázemie. Tieto domovy môže prevádzkovať obec alebo súkromní podnikatelia, je však po nich dopyt a Nižná Slaná má výhodu spádovej oblasti pre celú dolinu rieky Slanej, ako aj pre niektoré obce Štítnickej doliny.

ciele:

- vytvorenie sociálnych zariadení v obci
- rozšírenie služieb sociálnej starostlivosti
- zavedenie opatrovateľskej služby v obci
- rekonštrukcia a vytvorenie priestorov pre zázemie sociálnych služieb

B) Centrá včasnej a sociálnej intervencie

V obci sa nachádza mnoho obyvateľov na pokraji chudoby, v nepriaznivej životnej a sociálnej situácii, bez dlhodobého zamestnania alebo žijúcich v nevyhovujúcich priestoroch a životných podmienkach. V obci sa nachádza taktiež vyšší počet príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít koncentrovaných predovšetkým na ul. Mierová, na ul. Rudná, v rómskej osade cca 1 km od časti Nižná Slaná-Obec a v Kobeliarovskej osade, ktorá čiastočne spadá aj do katastrálneho územia Nižnej Slanej. Pre opätovné začlenenie spomenutých skupín obyvateľstva do spoločnosti vytvoriť centrá včasnej a sociálnej intervencie, ktoré by zabránili ďalšej postupnej marginalizácii a odsúvaniu problémov dotknutých skupín na okraj spoločnosti. Najväčšími ohrození sociálnym vylúčením a najviac trpiaci nepriaznivou situáciou sú maloletí a chorí.

ciele:

- rozšírenie služieb sociálnej a komunitnej starostlivosti
- implementácia postupov sociálnej pedagogiky
- zlepšenie socio-ekonomickej situácie a gramotnosti obyvateľstva
- rozšírenie podporných služieb prevádzkovaných obcou
- poskytovanie odbornej pomoci potrebným
- intervencie pre zlepšenie situácie mladých ľudí
- intervencia s dôrazom na zlepšenie postavenia mladých rodín v spoločnosti

2.10.3 Technická a komunikačná infraštruktúra

A) Cestná infraštruktúra

Časť Obec sa rozprestiera na svojom historickom pôdoryse a neboli v nej učené mnohé dôležité investície pre rozvoj infraštruktúry, aby vyhovovala dnešným nárokom a podmienkam. Prístupové cesty sú v časti Obec úzke, mnohokrát chýba bočné upevnenie cesty, odvodňovacie kanály a vybudovaná komunikácia pre peších. Do mnohých ulíc nebolo dlhé roky opravované cestné spojenie, preto si vyžadujú v najbližších rokoch rekonštrukciu. Pri rekonštrukcii komunikácii je potrebné dbať na to, aby cesty boli dostatočne odvodnené a realizovať opravy v časových sledoch, tzn. až po výmene kanalizácie či oprave infraštruktúry uloženej pod cestným telesom.

V časti Nižnoslanská Baňa sa nachádzajú bytové domy a rozprestiera sa na mnohonásobne menšom pôdoryse, než obec. Pri cestnej infraštruktúre s výnimkou cesty

Obec Nižná Slaná

Námestie SNP 54, 049 23 Nižná Slaná

IČO 00328596

I/67 absentujú chodníky. Neexistujú tu parkoviská pre obyvateľov obytných domov, čo spôsobuje, že autá bývajú odstavené na kraji miestnych komunikácií a zužujú tak priestor pre bezpečný prejazd áut – v súčasnosti je väčšina komunikácií plynulo prejazdná pre maximálne jedno auto. Komunikácie je potrebné opraviť a rekonštruovať celistvo, lepšie upevniť ich podložie a bočné okraje (ul Mierová) a vybudovať parkoviská pre rezidentov, a pre návštevníkov. Vybudovanie chodníkov a infraštruktúry pre peších by značne zatraktívnilo možnosti presunu občanov po obci bez ohrozenia cestnou premávkou.

Plán obce počíta so zatraktívnením nemotorovej, predovšetkým cyklistickej dopravy vybudovaním novej bezpečnej infraštruktúry pre cyklistov a zároveň jej napojenie na významné obecné body a turisticky atraktívne miesta.

Je potrebné zamerať sa aj na rozvoj verejnej dopravy a vybudovať infraštruktúru aj pre účastníkov, t. j. nové zástavky, zamerať sa na funkčné prestupné uzly a lepšie adresovať riešenie pre ľudí žijúcich v regióne.

ciele:	<ul style="list-style-type: none">• rozširovanie kapacít infraštruktúry• rekonštrukcia a oprava existujúcej infraštruktúry• budovanie novej infraštruktúry podľa územno-plánovacej dokumentácie• zlepšenie dostupnosti verejnej dopravy pomocou inteligentného riadenia dopravných uzloch a zlepšením zázemia pre cestujúcich• jednať o zvýšení kapacít verejnej dopravy a lepšej dopravnej obslužnosti jednotlivých častí obce• vybudovanie systému rezidenčných parkovísk• vybudovanie záchytných parkovísk• vybudovanie novej pešej infraštruktúry• práca na aktívnom a funkčnom prepojení dvoch obecných častí• vybudovanie infraštruktúry pre rozvoj nemotorovej osobnej prepravy, predovšetkým cyklo dopravy
---------------	---

B) Kanalizácie a odpadová infraštruktúra

V Nižnej Slanej je potrebné dokončiť kanalizačnú sieť, ktorá je v súčasnosti vybudovaná len čiastočne v časti Nižnoslanská Baňa. V Obci je nutné najprv vytvoriť hlavnú kanalizačnú sieť a potom aj postupne napojiť na ňu jednotlivé rodinné domy, dnes nútené využívať septik a žumpu. Ako efektívne dočasné riešenie problému odkanalizovania obec navrhuje malé čističky odpadových vôd pri rodinných domoch a bytových domov, ktorých výstavbu podporuje. Komplexné riešenie problému zahŕňa vybudovanie obecnej čističky odpadových vôd, ktorej lokalizácia je záležitosťou územno-plánovacej dokumentácie a ktorej existencia je esenciálna nielen pre obec, ale aj mikroregión, z ktorého môžu byť jednotlivé čiastočné kanalizácie v obciach trasované priamo do ČOV.

Okrem vypúšťania splaškov a odpadov do kanalizačného systému sa má obec zamerať taktiež na riešenie odpadovej situácie, aby došlo k efektívnej zberu odpadu, triedeniu zložiek odpadu a ekologickému zhodnocovaniu a zároveň k lepšiemu hospodáreniu s verejnými zdrojmi. Obec si je vedomá nutnosti investovať do veľkokapacitných kontajnerov či kontajnerov na recyklovateľné materiály a sfunkčnenia zberného dvora, čo zamedzí ďalšiemu hromadeniu odpadu či rozšíreniu nových nelegálnych skládok v obci a jej okolí.

ciele:	<ul style="list-style-type: none">• dobudovanie kompletného kanalizačného systému• napojenie rodinných domov na nový kanalizačný systém• nahradenie zastaralej infraštruktúry, septikov a žump• výstavba čističky odpadových vôd
---------------	---

	<ul style="list-style-type: none">• ekologické nakladanie s odpadmi• hospodárska efektívizácia odpadového hospodárstva• rozšírenie a sfunkčnenie miest na veľkokapacitný zber odpadu• spracovanie odpadu• vytvorenie mikroregionálnej kanalizačnej a odpadovej infraštruktúry
--	---

C) Prístup k pitnej vode

Prístup k pitnej vode je jednou z dôležitých súčastí zdravého života. Bez prístupu k pitnej vode však naďalej zostávajú sociálne vylúčené komunity, ktoré sú odkázané na studne a pramene v obci, napriek tomu, že v nich môže dochádzať k znehodnoteniu pitnej vody. Obyvatelia bez prístupu k pitnej vode majú zvýšené zdravotné problémy, množstvo chorôb a nezdravú životosprávu. Prístup k pitnej vode preto musí zostať jednou z priorít obecného rozvoja.

<i>ciele:</i>	<ul style="list-style-type: none">• dobudovanie vodovodu aj do vylúčených a vzdialených lokalít• edukácia obyvateľov o efektívnom a ekologickom narábaní s pitnou vodou
---------------	--

2.10.4 Regionálny rozvoj a cestovný ruch

A) Historické pamiatky

V obci sa nachádza niekoľko významných historických pamiatok, ktorých obnova a zachovanie je dôležitá pre budúce generácie, kultúru, cestovný ruch i estetický vzhľad obce. V obci sa nachádzajú pamiatky regionálneho aj nadregionálneho významu, významný odkaz baníckej minulosti a pozostatky po bohatej banskej činnosti, ktoré musia byť zachovávané. Obec na tieto účely bude žiadať príspevky zo štátnych, európskych a ďalších fondov, nakoľko oprava historických pamiatok musí prebehnúť citlivo a s dôrazom na ich estetickú hodnotu a pôvodný stav.

<i>ciele:</i>	<ul style="list-style-type: none">• obnova zapísaných kultúrnych pamiatok nachádzajúcich sa v obci• obnova stavieb a majetku s historickou hodnotou• zachovanie pôvodného rázu obce a rurálnej architektúry• príprava obecných objektov na opätovné využitie, resp. udelenie nového účelu
---------------	--

B) Obnova verejných budov a priestranstiev

Obecné budovy a budovy verejného využitia sú v dnešnej dobe vo veľkej miere v nevyhovujúcom technickom stave, energeticky neefektívne a nerekonštruované tak, aby odpovedali dnešným požiadavkám. Verejné budovy v obci potrebujú zateplovanie, výmenu výplní otvorov, striech, telekomunikačných a elektrických rozvodov, takisto ako aj dostavby potrebných plôch a obnovu interiérov.

Dlhodobou zanedbané sú aj priestranstvá, ktoré je potreba neustále udržiavať a skrášľovať. Obec si stanovuje cieľ vytvorenia nových oddychových zón, rozšírenie parčíkov, obnovu ihrísk a parčíkov v blízkosti obytných zón a komunikácií.

<i>ciele:</i>	<ul style="list-style-type: none">• obnova verejných budov• skrášľovanie a revitalizácia verejných priestorov• obnova budov s dôrazom na energetickú efektívnosť
---------------	--

Obec Nižná Slaná

Námestie SNP 54, 049 23 Nižná Slaná
IČO 00328596

	<ul style="list-style-type: none">• oprava interiérov verejných budov zodpovedajúca aktuálnym nárokom a požiadavkám• zmena účelu existujúcich stavieb podľa požiadaviek obce a ich obyvateľov• výstavba nových budov či verejných priestranstiev
--	--

C) Zážitekový turizmus

Gemerská oblasť je veľmi vďačná pre prípadných návštevníkov a turistov, preto aj obec Nižná Slaná musí pripraviť pre turistov prechádzajúcich cez obec vhodné a atraktívne služby a podmienky, aby sa v obci zastavili a vedeli tu stráviť dlhší čas, čo by pozitívne vplývalo aj na ekonomickú a hospodársku sféru v obci. Obec disponuje potenciálom prírodným, historickým, kultúrnym, rekreačným. Potenciál je však nutné obohatiť o služby, atrakcie, vybudovať nové zážitkové a turistické centrá, zamerať sa na marketing a propagáciu regiónu a predstaviť tu nové príležitosti pre turistov v spolupráci s miestnymi obyvateľmi, aktivistami a podnikateľmi.

<i>ciele:</i>	<ul style="list-style-type: none">• identifikácia potrieb cestovného ruchu a turizmu• sprístupnenie regiónu a jeho sociálno-ekonomického potenciálu širšej verejnosti a návštevníkom• vybudovanie centra cestovného ruchu s dôrazom na atraktivitu a dopyt návštevníkov• aktívna kooperácia aktérov poskytujúcich služby v cestovnom ruchu
---------------	---

2.10.5 Environmentálne záležitosti

A) Environmentálne záťaž

V Nižnej Slanej zostali po bývalom závode Siderit v obci environmentálne záťaž, pri ktorých hlavným problémom je dopad na životné prostredie v celom okolí spôsobujúci problémy prírode i miestnym obyvateľom. Najvýraznejším problémom je odkalisko obsahujúce kal s výraznou prímiesou ťažkých kovov. Nakoľko odkalisko je otvorené a v suchých dňoch taktiež veľmi prašné, jeho existencia samotná bez riešenia negatívne vplýva na respiračné či iné ochorenia u miestnych obyvateľov, ich zdravie a tiež zdravie flóry a fauny, ktorá žije v jeho blízkosti. Odkalisko je situované v dolinke, v ktorej ho drží oporný múr a je neisté, akú veľkú nálož vydrží a v akom je stave, preto je urýchlené riešenie problému v jednoznačnom obecnom záujme.

Riešenie problému s odkaliskom musí byť diskutované a jednané s relevantnými aktérmi a úradmi v štátnej sfére, ako aj najmä s odbornou verejnosťou a obyvateľmi dotknutého Mikroregiónu Dobšiná. Pri akejkoľvek alternatíve musia byť zvážené všetky riziká a potreby obyvateľov.

<i>ciele:</i>	<ul style="list-style-type: none">• príprava alternatív riešenia environmentálnych záťaží• oslovenie všetkých kompetentných a relevantných inštitúcií• príprava časového plánu riešenia environmentálnych záťaží v strednodobom časovom horizonte• získanie finančných prostriedkov na sanáciu či zhodnotenie rizikových záťaží• príprava trvalo udržateľných riešení environmentálnych problémov v dlhodobom časovom horizonte
---------------	---

Obec Nižná Slaná

Námestie SNP 54, 049 23 Nižná Slaná

IČO 00328596

B) Odpadové hospodárstvo

Problémom v Nižnej Slanej je odpadové hospodárstvo, ktoré zaostáva za štandardmi hospodárenia s odpadmi v iných častiach Slovenskej republiky či v iných obciach. Obec dosahuje malú mieru separácie odpadu a málo zhodnocuje tvorený odpad, čo je dlhodobý problém zvyšujúci aj náklady obyvateľov na vyvážanie a spracovanie odpadu. Cieľom musí byť dosiahnutie lepšej separácie efektívnejšieho hospodárenia a taktiež nájsť spolu s regiónom trvalejšie riešenia a dobudovať centrá spracovania ekologicky rozložiteľného odpadu.

S odpadovým hospodárstvom súvisí aj problém nelegálneho hromadenia odpadu v obci. Cieľom pri efektívnom hospodárstve musí byť aj zamedzenie vzniku čiernych skládok, urobiť dostupnejšími veľkokapacitné kontajnery a sprístupniť zberný dvor aj ďalším odpadom, ktoré nie je momentálne kam ukladať a preto sa často ocitajú na čiernych skládkach.

ciele:

- zvýšenie miery separácie
- dobudovanie centier separácie a zhodnocovania odpadu
- hospodársky efektívne nástroje na spracovanie odpadu
- zamedzenie vzniku prebytočného odpadu
- zamedzenie vzniku čiernych skládok
- sfunkčnenie a sprístupnenie zberného dvora

C) Ekologický životný štýl

Snaha o ekologický životný štýl prelína niekoľko oblastí, ktoré sa venujú najmä vzdelávaniu a zvyšovaniu povedomia o ekológii medzi jednotlivými obyvateľmi obce a širšími komunitami bez rozdielu. Ide o snahu obce zamedziť neekologickému správaniu, najmä v súvislosti s nakladaním s odpadom a starostlivosťou o prírodu. Obec si je vedomá nových moderných prístupov k trvalo udržateľnému rozvoju doma i vo svete, uvedomuje si svoju jedinečnú polohu v nádhernej prírode Slovenského rudohoria v obklopení národných parkov Slovenský raj a Slovenský kras a tiež mieru znečistenia, ktorá vznikla v doline v dôsledku banskej činnosti a hospodárstvu vzdialenému ekologickým štandardom a požiadavkám.

Obec sa preto snaží o čo najmenší zásah do prírody, hospodárenie s prírodnými zdrojmi na báze udržateľnosti a rozvoja, snaží sa o dôležitú osvetu a edukáciu medzi všetkými vekovými skupinami a sleduje najnovšie trendy vývoja, ktoré sa zameriavajú na zníženie nežiaducich dopadov činnosti človeka na ekosystém a implementuje ich do svojho reálneho fungovania.

ciele:

- edukácia vrstiev obyvateľstva o hospodárení blízkom prírode
- implementácia nových postupov a technológií v hospodárskej činnosti
- minimalizácia zásahu do prírody
- rozvoj osvetových aktivít o environmentálnej výchove
- zveľadenie prírodného dedičstva v obci

3 Programová časť

Programová časť PHSR obce Nižná Slaná je predmetom ďalšej implementácie viacerých záujmových skupín pôsobiacich v obci a musí byť zosúladená so strategickými dokumentmi vznikajúcimi na vyšších úrovniach štátnej správy.

Programová štruktúra PHSR bude kopírovať štruktúru cieľov obce Nižná Slaná, pričom zámery bližšie rozvedie a určí sledované indikátory pri tvorbe jednotlivých programových cieľov.

4 Realizačná časť

Realizačná časť PHSR obce Nižná Slaná je predmetom ďalšej implementácie viacerých záujmových skupín pôsobiacich v obci a musí byť zosúladená so strategickými dokumentmi vznikajúcimi na vyšších úrovniach štátnej správy.

Pre realizačnú časť platia záväzné usmernenia a požiadavky zverejnené inštitúciami, ktoré sú vyhlasovateľmi výziev a spracovateľmi žiadostí o nenávratné finančné príspevky, čo má byť jedným z hlavných zdrojov financovania oprávnených a relevantných aktivít. Realizačná časť sa riadi platnými predpismi a zákonmi platnými na území obce, Košického samosprávneho kraja a Slovenskej republiky.

5 Finančná časť

Obec Nižná Slaná nedisponuje rozpočtom, ktorý by umožnil plnú implementáciu tohto Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, preto je nutné získať pre realizáciu činností v súlade s týmto dokumentom adicionálne zdroje financovania. Ako hlavný zdroj financií vidí obec Nižná Slaná niekoľko sfér:

- a. štrukturálne fondy z Európskej únie;
- b. štrukturálne fondy a dotácie poskytované Slovenskou republikou a ňou zriadenými a kompetentnými inštitúciami;
- c. dotácie a granty poskytované právnickými osobami a podnikateľskými subjektmi realizujúce podporné činnosti v samosprávach;
- d. podnikateľskú činnosť obce a obecných inštitúcií, ako aj obecných podnikov s vlastným hospodárením.

Pre úspešné získanie finančných prostriedkov sa bude obec uchádzať o relevantné fondy a posielat' Žiadosti o nenávratný finančný príspevok pre dosiahnutie svojich dlhodobých cieľov. Vlastné zdroje obce majú byť primárne využit' na účely, ktoré nie sú v tomto pláne obsiahnuté, no napriek tomu budú posúdené ako potrebné, alebo na účely, na ktoré sa nepodarilo obci Nižná Slaná zohnať dotácie a granty.

Vyčíslenie jednotlivých položiek bude do PHSR zapracované po doplnení, pripomienkovaní a prípadnej korekcii strategickej časti tohto dokumentu relevantnými aktérmi a inštitúciami.